REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM LËNDOR PËR ARSIMIN BAZË PËR FËMIJËT E NGUJUAR

Lënda: Aftësim teknologjik praktik

Klasat: IV, V

Tiranë, 2018

IZHA
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

	Emër Mbiemër	Pozicioni	Data	Nënshkrimi
Koordinoi:	E.Sina	Specialist i Sektorit të Teknologjisë së Mësimdhënies	__.11.2018	
Pranoi:	D.Rapti	Drejtori i Drejtorisë së Kurrikulës, Standardeve dhe Kualifikimit	__.11.2018	

Përmbajtja e Programi

I. Hyrje .....

II. **KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT** .....

1. Qëllimet e programit të aftësimit teknologjik .....
2. Lidhja e kompetencave kyçe të aftësimit teknologjik me kompetencat e fushës dhe fushat e tjera .....
3. Lidhja e aftësimit praktik teknologjik me temat ndërkurrikuare .....
4. Lidhja e aftësimit praktik teknologjik me fushat e tjera kurrikulare .....
5. Kompetencat e fushës dhe tematikat e saj .....
6. Ndarja e peshave për tematikë për secilën klasë .....

III. **PËRMBAJTJA E SHKALLËS SË DYTË** .....

1. SHKALLA E DYTË KLASA E KATËRT DHE E PESTË .....

1.1Tematika: GATIMI DHE RUAJTJA E USHQIMEVE .....

1.2 Tematika: MIRËMBAJTJA E MJEDISIT SHTËPIAK, KOPSHTIT

1.3Tematika: TEKSTILET DHE MIRËMBAJTJA

IV. **UDHËZIME METODOLOGJIKE** .....

V. UDHËZIME PËR VLERËSIMIN .....

VI. MATERIALE DHE BURIME MËSIMORE .....

Tabelat dhe digramat

Digrama 1 Korniza konceptuale e programit .....
Digrama 2 Kompetencat e aftësimit teknologjik dhe tematikat e lëndës. .....

Tabela 1 Kompetencat e fushës, përshkrimi dhe realizimi i tyre nëpërmjet tematikave të aftësimit teknologjik 13
Tabela 2 Orë të sugjeruara për çdo tematikë 14

I. Hyrje

Teknologjia është një formë e veçantë e veprimtarisë njerëzore. Sot në botë ndeshesh me shumë lloje teknologjish dhe çdo ditë njerëzit ndërveprojnë në të gjitha mjediset duke përdorur materialet, mjetet dhe proceset e duhura në përgjigje të plotësimit sa më mirë të nevojave dhe dëshirave të tyre.

Arsimi teknologjik, si një fushë e kurrikulës në të gjitha nivelet e arsimit parauniversitar, zhvillon te nxënësit aftësi për t'u përballur me sfida që lidhen me funksionimin e tyre si qytetarë në këtë mjedis teknologjik. Ai integron njohuritë, shprehitë dhe qëndrimet e duhura për t'u përshtatur në mjedisin teknologjik ku jetojmë, për të analizuar, konceptuar dhe përdorur sisteme të ndryshme teknologjike, për zgjidhjen e problemeve teknologjike, për prodhimin apo përpunimin e produkteve, për kryerjen e shërbimeve me mjete teknologjike etj.

Nxënësit, gjithashtu, analizojnë dhe vlerësojnë marrëdhënien komplekse ndërmjet teknologjisë, individit dhe shoqërisë. Si qytetarë, ata aftësohen të bëjnë gjykime të drejta mbi çështjet që lidhen me ndikimin e teknologjisë në jetët e tyre, në shoqëri dhe në mjedis.

Programet e aftësimit praktik teknologjik përqëndrohen mbi veçoritë njohëse, psikologjike e sociale të nxënësve, duke ofruar mundësi të aftësimit teorik dhe praktik të tyre, si dhe në formim të kompetencave të vlefshme për gjatë gjithë jetës. Këto programe janë konceptuar si pararendëse të programeve të arsimit të mesëm të ulët, duke përfshirë në to përvoja praktike, si dhe njohuri në fushën e teknologjisë, të cilat u japin mundësi nxënësve të aftësohen e të jenë të përgatitur për nivelet më të larta arsimore.

Programet e aftësimit teknologjik e konsiderojnë nxënësin si individ dhe njëkohësisht si pjesë aktive të grupit, si dhe ofrojnë mundësi të shumta për integrim kroskurrikular. Përvojat që përftohen nga kjo lëndë mësimore mund të transferohen e përdoren lehtësisht dhe në mënyrë produktive edhe në lëndët e tjera duke mundësuar pasurimin e informacionit teorik dhe të kulturës së përgjithshme.

II. Korniza konceptuale e programit

Hartimi i programit lëndor derivon nga disa dokumente të tjera zyrtare kurrikulare: **K**orniza **K**urrikulare e arsimit parauniversitar (KK), kurrikula bërthamë (KB) dhe plani mësimor i arsimit bazë (PM), të cilat do të shoqërohen me udhëzuesit kurrikularë dhe dokumente të tjera në ndihmë të mësuesve për zbatimin sa më korrekt të tij.

Si i tillë ky dokument i adresohet:

- **nxënësit,** në zhvillimin e kompetencave kyçe të të nxënit dhe kompetecave të fushës së teknologjisë dhe të lëndës aftësim praktik teknologjik, në mënyrë që ata të përballojnë sfidat e jetës dhe të integrohen lehtësisht në shoqëri;
- **mësuesit,** në planifikimin dhe realizimin me sukses të procesit mësimor, në realizimin e punës planifikuese dhe zbatuese të veprimtarisë mësimore në shkollë dhe jashtë saj;
- **prindit,** në njohjen me kriteret e vlerësimit dhe rezultatet e pritshme të arritjeve të fëmijëve të tyre në periudha të caktuara kohore, në përputhje me kompetencat që ata shfaqin në situata të ndryshme dhe në harmoni me rezultatet e të nxënit për fushë dhe shkallë kurrikulare;
- **hartuesve të materialeve ndihmëse** për mësuesit dhe teksteve mësimore për nxënësit.

Programi i lëndës aftësimit praktik teknologjik ka në thelb të tij realizimin e kompetencave kyçe të nxënit dhe kompetencave të fushës duke paraqitur mënyrën se si reazliohen këto kompetenca **nëpërmjet tematikave të përcaktuara**. Ky program është konceptuar në tri tematika, emërtimi i të cilave është bërë në përshtatje me përmbajtjen e tyre. Gjithashtu për secilën tematikë është përcaktuar numri minimal i orëve për realizimin e kompetencave, duke krijuar njëkohësisht mundësinë që mësuesi të jetë i lirë në rritjen e këtij numri, sipas rastit.

Digrama 1 Korniza konceptuale e rogramit

1. Qëllimet e programit të aftësimit teknologjik

1.1.QËLLIMI I FUSHËS TEKNOLOGJI

• Të kontribuojë në një edukim të balancuar, duke iu dhënë nxënësve një përvojë të gjerë dhe sfiduese, që do t'u krijojë mundësi atyre të fitojnë një grup njohurish, kuptimesh, aftësish njohëse e përpunuese dhe kompetenca të thjeshta, duke i përgatitur në këtë mënyrë që të jenë pjesëmarrës në një botë teknologjike;

• T'u krijojë mundësi nxënësve të integrojnë këto njohuri dhe shkathtësi/shprehi, së bashku me cilësitë për hulumtim dhe mendim reflektiv, për gjetjen e zgjidhjeve me vëmendjen e duhur ndaj çështjeve të shëndetit dhe sigurisë;

• Të lehtësojë zhvillimin e një sërë aftësive të komunikimit, që do t'i nxisin nxënësit të shprehin aftësitë e tyre krijuese në mënyrë praktike dhe me imagjinatë, duke përdorur varietet formash: fjalë, grafikë, modele etj.;

• Të sigurojë një kontekst, në të cilin nxënësit mund të zbulojnë dhe vlerësojnë ndikimin e teknologjive në ekonomi, në shoqëri dhe në mjedisin përreth.

1.2. Qëllimi i lëndës

Kjo lëndë ka për qëllim të zhvillojë te nxënësi aftësitë për të njohur, eksploruar dhe analizuar sisteme të thjeshta teknologjie, kjo për të lehtësuar përshtatjen e tyre me mjedisin teknologjik që i rrethon.

Për më tepër, kjo lëndë i ndihmon nxënësit për të planifikuar, projektuar dhe zhvilluar praktikisht mjete, metoda apo procese të thjeshta teknologjike, si dhe për të bërë vlerësimin e produktit përfundimtar.

Aftësitë e përfshira do të zhvillohen në mënyrë progresive, ku nxënësit orientohen në zbatimin e fazave të përcaktuara për zgjidhjen e problemeve të thjeshta teknologjike.

Përfshirja në hulumtimin, planifikimin, zbatimin dhe vlerësimin e veprimtarive apo të produkteve të marra nga situata të përditshme, do të rrisin të kuptuarit dhe zgjojnë interesin e nxënësve për këtë fushë të veprimtarisë njerëzore.

Veprimtaritë teknologjike të nxënësve mbështeten duke përdorur edhe TIK-un në regjistrimin, analizimin dhe paraqitjen e informacionit, në nxitjen e hetimeve, analizimin e provave etj.

2. Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës

Termi "kompetencë" i referohet një niveli të caktuar të njohurive dhe aftësive që mundësojnë dikë për të vepruar në një shumëllojshmëri të gjerë të situatave. Kompetencat përcaktohen si njohuri, shkathtësi dhe qëndrime që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë një procesi mësimor. Kompetenca demostrohet nga nxënësi (*njohuri)*, bazohet në përformancën e tij *(aftësi*) dhe në perspektivën e sjelljes *(qëndrim).*

Të mësuarit e aftësimit teknologjik është e bazuar në **kompetenca** të cilat fokusohen kryesisht tek eksperiencat psiko-motore të moshës për t'i përcaktuar e zhvilluar ato. Në këtë lëndë janë përcaktuar rezultatet mësimore të cilat duhet t'i arrijnë nxënësit në mënyrë progresive dhe të vazhdueshme. Organizimi i mësimit përqëndrohet në atë *çfarë duhet të dinë* e *të bëjnë* nxënësit dhe në atë që duhet të jenë të gatshëm *të realizojnë.*

Programi i aftësimit praktik teknologjik synon të njohë dhe aftësojë nxënësit të eksplorojnë, vlerësojnë, planifikojnë dhe zbatojnë veprimtari teknologjike që lidhen me materialet tekstile, mjedisin shtëpiak, kopshtin, ushqimet, duke i parë ato në apektin teknologjik dhe ekonomik dhe duke marrë si shembull veprimtaritë e përditshme jetësore

Realizimi i kompetencave kyçe të Kornizës Kurrikulare ("**K4**")[1]gjatë procesit mësimor, kërkon që mësuesi të koordinojë kompetencat kyçe me kompetencat e fushës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë metodat, teknikat dhe mjetet e përshtatshme didaktike për realizimin e çdo kompetence dhe rezultati të të nxënit.

[1] K4 **K**ompetenca **K**yçe të **K**ornizës **K**urrikulare

3. Lidhja e aftësimit teknologjik me temat ndërkurrikuare

Aftësimit teknologjik ndërlidhet me të gjitha fushat e tjera, i plotëson dhe plotësohet nga ato për shkak të natyrës komplekse dhe rëndësisë që ka. Realizimi i çështjeve ndërkurrikulare do të ndihmojë zhvillimin dhe plotësimin e përmbajtjes së fushës për arritjen e të gjitha kompetencave kyçe të kurrikulës.

4. Lidhja e aftësimit teknologjik me fushën e teknologjisë dhe me fushat e tjera kurrikulare

Lidhja midis fushave të ndryshme kurrikulare po rritet gjithnjë e më shumë dhe kjo, jo vetëm prej natyrës kroskurrikuare të njohurive që tashmë sistemi edukativ ofron, por edhe sepse është në interesin e të gjithëve për të të bërë më të mirën për një edukim sa më të mirë të nxënësit, pasi e ndihmon atë të kutojë, të përforcojë dhe zbatojë në praktikë njohuritë e fituara.
Lënda "Aftësimi praktik teknologjik" përdor njohuritë dhe aftësitë që nxënësit kanë marrë në fushën e shkencave, të shkencave shoqërore, në lëndën e artit pamor, si dhe në lëndën e TIK-ut.

5. KOMPETENCAT E FUSHËS DHE TEMATIKAT E SAJ

TEMATIKAT E FUSHËS DHE PËRSHKRIMI I TYRE

Teknologjia dhe bota e kompjuterit

Nxënësit përkufizojnë teknologjinë dhe sistemet teknologjike dhe analizojnë marrëdhëniet dhe ndikimin e tyre në zhvillimin e shoqërisë njerëzore dhe të mjedisit rrethues, gjithashtu ata zhvillojnë aftësitë e përdorimit fillestar të kompjuterit, njihen me pjesët përbërëse të tij dhe e përdorin kompjuterin për zhvillimin e kompetencës digjitale në të gjitha lëndët.

Përpunimi digjital i të dhënave

Nxënësit përdorin mjetet digjitale për të mbledhur, analizuar, vlerësuar, përpunuar dhe raportuar informacione nga burime të ndryshme elektronike, të cilat janë në përshtatje me moshën e nxënësve dhe me qëllimin e detyrave.

Komunikimi grafik

Nxënësit lexojnë dhe interpretojnë skica dhe vizatime të objekteve të thjeshta teknike, si dhe përdorin mënyra të thjeshta të komunikimit grafik për të prezantuar ide dhe paraqitur objekte të thjeshta teknike.

Strukturat dhe materialet teknologjike

Nxënësit dallojnë materialet teknologjike të llojeve të ndryshme, përshkruajnë vetitë dhe përdorimet e materialeve teknologjike kryesore në sistemet teknologjike të sotme, gjithashtu ata tregojnë llojet tipike te strukturave teknologjike si pjesë e sistemeve teknologjike.

Teknologjia dhe veprimtaria ekonomike

Nxënësit analizojnë ndikimin e teknologjisë në veprimtaritë ekonomike, si dhe planifikojnë e realizojnë produkte dhe shërbime të thjeshta, me përdorimin e materialeve, veglave dhe proceseve të thjeshta teknologjike.

Etika dhe kushtet e sigurta në shkollë dhe jashtë saj

Nxënësit njihen me rreziqet që vijnë nga përdorimi i faqeve të web-it të cilat nuk ofrojnë siguri të lartë për ta dhe nuk publikojnë të dhëna personale që cënojnë sigurinë e tyre personale duke e demonstruar përmes veprimeve nevojën për realizimin e tyre në shtëpi, komunitet dhe shkollë sipas rregullave të sigurta.

QASJA E BAZUAR NË KOMPETENCA

Aftësitë njohëse: Përcaktimi i problemeve dhe nevojave njerëzore, vëzhgimi, mbledhja e të dhënave, interpretimi i të dhënave të mbledhura, specifikimi i kërkesave që duhet të përmbushë produkti, zgjidhja e problemeve që lidhen me skicimin e produktit, shqyrtimi dhe vlerësimi i zgjidhjes, krahasimi, dallimi, analiza sipas kritereve dhe vendimmarrja e duhur.

Aftësitë praktike: Matja, markimi, prerja dhe dhënia e formave, bashkimi dhe montimi, ndërtimi dhe përfundimi; organizimi i zinxhirit të aktiviteteve në një sekuencë logjike.

Aftësitë komunikuese: Formulimi i ideve gjatë fazës së skicimit dhe në fazën e prezantimit të produktit përfundimtar; përgatitja e skicave, diagramave, modeleve dhe fotografive, si dhe skicat dhe grafikët me anën e kompjuterit.

Bazuar në këtë kurrikul, lënda "Aftësimit teknologjik" synon të përmbushë 3 kompetencat e lëndës, të cilat lidhen me kompetencat kyçe, që një nxënës duhet t'i zotërojë gjatë jetës së tij dhe që arrihen nëpërmjet 3 tematikave kryesore.

TEKSTILET DHE MIRËMBAJTJA	MIRËMBAJTJA E MJEDISIT SHTËPIAK, KOPSHTIT	GATIMI DHE RUAJTJA E USHQIMEVE
Aftësitë njohëse ***Aftësitë praktike*** ***Aftësitë komunikuese***	***Aftësitë njohëse*** ***Aftësitë praktike*** ***Aftësitë komunikuese***	***Aftësitë njohëse*** ***Aftësitë praktike*** ***Aftësitë komunikuese***

Digrama 2: Kompetencat e lëndës aftësim teknologjik dhe tematikat e fushës.

Tabela 1: Kompetencat e lëndës, përshkrimi dhe realizimi i tyre

Kompetencat e lëndës: Aftësim teknologjik	**Përshkrimi i kompetencave**
Komunikimi grafik	• Interpreton skica dhe vizatime të objekteve të thjeshta teknike. • Përdor mënyra të thjeshta të komunikimit grafik për të prezantuar ide dhe objekte të thjeshta teknike.
Strukturat dhe materialet teknologjike	• Përdor materiale teknologjike kryesore, për realizimin e një produkti familjar. • Realizon objekte ose produkte të ndryshme gjatë zbatimit të skicave, të modeleve dhe teknikave artizanale, duke përdorur një gamë të gjerë të mjeteve të materialeve dhe veglave të punës. • Përshkruan ndërtimin dhe funksionimin e strukturave dhe mekanizmave të thjeshtë teknologjikë. • Shqyrton një gamë të gjerë të objekteve të jetës së përditshme. • Eksploron se si një varg i formave, i objekteve dhe i strukturave të tjera mund të bëhen duke përdorur një shumëllojshmëri të materialeve me përmirësime të mundshme.
Teknologjia dhe veprimtaria ekonomike	• Vlerëson veprimtarinë dhe produktin përfundimtar, duke iu referuar planit të veprimit, recetës.

	• Kryen llogaritje të thjeshta të kostos së materialeve të produktit përfundimtar. • Përpunon materiale recikluese bazike nga ekonomia familjare dhe merr masa mbrojtjeje dhe për ruajtjen e mjedisit.
Teknologjia, sistemet teknologjike dhe bota e kompjuterit	• Analizon marrëdhënien e teknologjisë me sistemet teknologjike. • Mban qëndrim kritik ndaj marrëdhënies së teknologjisë me sistemet teknologjike për ndikimin e tyre në zhvillimin e shoqërisë njerëzore dhe të mjedisit rrethues. • Përdor mjete, përmbajtje specifike, software dhe stimulimet për të mbështetur të nxënit dhe kërkimin e informacionit.

6. Ndarja e peshave për tematikë për secilën klasë

Lënda "Aftësim teknologjik" zhvillohet për 30 javë mësimore me nga 1 orë/javë. Programi specifikon peshën (orët e sugjeruara) e secilës tematikë për secilën shkallë dhe klasë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuara në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që, përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore. Realizimi i programit sugjerohet të zhvillohet me nga 2 orë javore (90 min) të planifikuara së bashku, pra të zhvillohet një herë në dy javë, për t'u lënë nxënësve më shumë kohë në dispozicion për realizimin e veprimtarive.

Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi në përmbushjen e objektivave të linjave të veçanta, por mund të ecë më shpejt, kur nxënësit e tij demonstrojnë një përvetësim të kënaqshëm. Përdoruesit e programit duhet të

respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën tematikë.

Tabela 2 Orë të sugjeruara për çdo tematikë

	TEKSTILET DHE MIRËMBAJTJA	MIRËMBAJTJA E MJEDISIT SHTËPIAK, KOPSHTIT	GATIMI DHE RUAJTJA E USHQIMEVE	Gjithsej orë
Klasa e KATERT	10	10	10	30
Klasa e PESTE	10	10	10	30
SHKALLA E DYTË				60 orë

III. PËRMBAJTJA E KLASËS SË KATËRT DHE TË PESTË

Në programin e lëndës aftësimit teknologjik për shansin e dytë janë paraqitur tematikat përmbajtësore, të cilat përdoren për të realizuar rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës/lëndës për shkallë të paraqitur në tabelë në fillim të çdo tematike.

Për secilën tematikë është përcaktuar grupi i njohurive për secilën klasë të shkallës së dytë (*klasa e katërt dhe e pestë)*.

Aftësitë, qëndrimet dhe vlerat që duhet të demostrojë nxënësi lidhur me tematikat përkatëse paraqiten vetëm në nivel shkalle.

Tematikat dhe renditja e tyre nuk presupozojnë që përmbajtja vjetore përgjatë vitit shkollor duhet të zhvillohet e ndarë, referuar renditjes sipas tematikave në program. Kombinimi dhe ndarja e koncepteve dhe shprehive, kapituj apo grupe temash e njësi mësimore, si dhe renditja e tyre është e drejtë e përdoruesve të programit (më kryesorët janë mësuesit dhe autorët e teksteve).

1. KLASA E KATËRT

1.1 Tematika: GATIMI DHE RUAJTJA E USHQIMEVE

Përshkrimi i tematikës: *Nëpërmjet kësaj tematike nxënësi /ja eksploron gamën e ushqimeve, mënyrat e përpunimit të tyre sipas vakteve për një ushqyerje të shëndetshme si dhe përgatit receta të thjeshta gatimi, gjithashtu realizon procedura të thjeshta të parapërgatitjes dhe përpunimit të lëndëve të para sipas recetës duke përdorur mjetet e punës dhe dekorojnë e shërbejnë asortimentin e gatuar.*
Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës: • Eksploron gamën e ushqimeve, mënyrat e përpunimit të tyre sipas vakteve për një ushqyerje të shëndetshme. • Përzgjedh mjetet e punës dhe lëndët e para për gatim sipas recetës. • Realizon gatimin sipas recetave të thjeshta për një ushqyerje të shëndetshme.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës	Aftësitë për realizimin e kompetencave të lëndës
NJOHURITË KLASA e 4-t	
• Ushqim • Vakt ushqimor • Ushqime të gatshme • Ushqime të gatuara • Vlera ushqyese	• Shqyrton gamën e ushqimeve sipas vakteve të ngrënies. • Eksploron mënyrat e përpunimit të ushqimeve sipas vakteve (ushqime të gatshme, të gatuara në shtëpi me zjerje , me pjekje, me skuqje, me zgarë, me avull) për një ushqyerje të shëndetshme. • Vlerëson vlerat ushqyese dhe koston e asortimenteve tradicionale të zonës për një ushqyerje të shëndetshme.
• Ruajtja e ushqimeve • **R**ecetë gatimi • Gatimi me zierje/ me avull • Gatimi me pjekje • Gatimi me skuqje • Gatimi në zgarë	• Prezanton mënyra të ruajtjes së ushqimeve të ndryshme (të gatshme apo të gatuara) në kushtet e shtëpisë. • Prezanton raste konkrete të gatimit të vakteve me mënyra të ndryshme. • Përzgjedh mjetet e punës dhe lëndët e para për gatimin e vaktit sipas recetave të paracaktuara për një ushqyerje të shëndetshme. • Realizon gatimin e vaktit sipas recetave të paracaktuara për një ushqyerje të shëndetshme.

Qëndrime dhe vlera
• Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e vaktit dhe kostot përkatëse për një ushqyerje të shëndetshme. • Vlerëson lëndët e para dhe ndihmëse të përdorura, mënyrën dhe kohën e gatimit dhe kostot përkatëse. • Vlerëson individualisht dhe në grup shijen dhe paraqitjen estetike të asortimentit të gatuar sipas recetës për një ushqyerje të shëndetshme

1.2 Tematika: MIRËMBAJTJA E MJEDISIT SHTËPIAK, KOPSHTIT

Përshkrimi i tematikës:
Nëpërmjet kësaj tematike eksploron objekte në mjedisin shtëpiak dhe në kopësht, kujdeset për kopshtin sipas stinëve si dhe ndërton objekte të thjeshta duke përdorur vegla dhe materiale të ndryshme, gjithashtu eksploron mënyrat e arredimit të mjedisit shtëpiak, ndërton skica të theshta arredimi si dhe realizon mirëmbajtjen, pastrimin, dekorimin e tij.
Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës: • realizon punë në kopsht sipas stinëve (kujdesi për lulet dhe bimët dekorative); • ndërton objekte konkrete të përdorimit të përditshëm në shtëpi duke përdorur vegla dhe materiale të ndryshme (psh. kosh plehrash me karton, varëse rrobash, qese pëlhure për mbajtjen e rrobave të palara, kuti druri për mbajtjen e çelsave).

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	**Aftësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës**
NJOHURITË KLASA e 4-t • Mjedis shtëpiak; • Mjedis kopshtarie;.	• Shqyrton një gamë të gjerë të pajisjeve të ndryshme në mjedisin shtëpiak dhe kopshtit (mjetet dhe pajisjet e brendshme, muret dhe ndërtimet e tyre porta dhe mentesha,

• Material/objekt për përdorim shtëpiak • Material/objekt për përdorim kopshtarije; • Materiale për përgatitjen e objekteve të ndryshme.	karroca dore, etj). • Eksploron format dhe ndërtimin e objekteve të përdorimit shtëpiak dhe të kopshtit. (llojet e materialeve dhe montimi i objekteve të ndryshme). • Heton preferencat për objektet sipas karakteristikave (Preferencat në formë, ngjyrë, cilësi, strukturë, material, prakticiteti i përdorimit).
• Mirëmbajtja e mjedisit shtëpiak; • Mirëmbajtja e kopshtit; • Vegla dhe mjete për mirëmbajtjen e shtëpisë dhe kopshtit. • Vegla dhe materiale për të kryer punë në kopësht dhe shtëpi;	• Prezanton raste konkrete të përdorimit të mjeteve të nevojshme për mirëmbajtjen e shtëpisë dhe kopshtit (veglat e punës, kaçavidë, sqepar, bel, gërshërë e kopshtit, etj). • Evidenton rastet e përdorimit të veglave të nevojshme për mirëmbajtjen e shtëpisë dhe të kopshtit (veglat e punës, kacavidë, sqepar, bel, gërshërë e kopshtit, etj).
Qëndrime dhe vlera - vlerëson rregullat e sigurisë dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të pajisjeve shtëpiake; - vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e produktit dhe kostot përkatëse.	

1.3 Tematika: TEKSTILET DHE MIRËMBAJTJA

Përshkrimi i tematikës: *Nëpërmjet kësaj tematike nxënësi/sja eksploron lloje të ndryshme tekstilesh dhe mënyrën e tyre të thurjes si dhe realizon produkte të thjeshta përmes qepjes me dorë duke përdorur materialet dhe mjetet e duhura të punës, gjithashtu eksploron lloje të ndryshme materialesh konfeksioni, aksesorë dhe mënyrën e tyre të përdorimit si dhe realizon produkte të thjeshta përmes qepjes me dorë duke përdorur materialet e konfeksionit, aksesorë si dhe dhe mjetet e duhura të punës*	
Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës: • përzgjedh materialet e nevojshme për realizimin e qepjeve me dorë (planifikimi i listës së materialeve kopsa, gjilpërë. pëlhura, etj); • realizon produkte përmes qepjes me dorë (ildisje, kthim pale, qepja e vrimës së kopsave, kopsa, etj).	
Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	**Aftësitë për realizimin e kompetencave të lëndës**

NJOHURITË KLASA E KATERT • Tekstile; • Thurrjet e tekstileve; • Fibrat natyrore; • Fibra artificiale;	• Shqyrton një gamë të gjerë të tekstileve të përdorimit vetjak dhe familjar. • Eksploron përbërjen e tekstileve të ndryshme (llojet e fibrave natyrore, artificiale). • Eksploron mënyrat e thurjes në tekstile të ndryshme. • Heton përdorimin e tekstileve sipas llojit të tyre (sipas përbërjes dhe thurrjes). • Përzgjedh përdorimin praktik të tekstileve sipas llojit të fibrave dhe thurjes së tyre (p.sh për pastrim shtëpiak duhet të perdoren tekstile me përbërje dhe thurje të caktuar dhe për veshje tekstile me karakteristika të tjera).
• Skicimi. • Prerja bazuar në kallëp; • qepja me dorë	• Liston materialet e nevojshme për realizimin e një produkti konkret. • Skicon sipas kallëpit pëlhurën për qepjen me dore. • Pret sipas kallëpit pëlhurën për qepjen me dore. • Planifikon kohën për realizimin e produktit dhe kostot përkatëse sipas skicës.
Qëndrime dhe vlera	

- Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e produktit dhe kostot përkatëse.
- Prezanton raste konkrete të veshjeve të përdorimit vetjak dhe familjar.
- Prezanton raste konkrete të përdorimit të tekstileve të ndryshme (përdorimin për veshje, për pastrim, për mjedisin shtëpiak).
- Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e objektit dhe kostot përkatëse sipas planifikimit.

2. KLASA E PESTË

2.1. Tematika: GATIMI DHE RUAJTJA E USHQIMEVE

Përshkrimi i tematikës:

Nëpërmjet kësaj tematike nxënësi /ja eksploron gamën e ushqimeve, mënyrat e përpunimit të tyre sipas vakteve për një ushqyerje të shëndetshme si dhe përgatit receta të thjeshta gatimi, gjithashtu realizon procedura të thjeshta të parapërgatitjes dhe përpunimit të lëndëve të para sipas recetës duke përdorur mjetet e punës dhe dekorojnë e shërbejnë asortimentin e gatuar.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:	
• Eksploron gamën e ushqimeve, mënyrat e përpunimit të tyre sipas vakteve për një ushqyerje të shëndetshme. • Kryen procedura të thjeshta të parapërgatitjes dhe përpunimit të lëndëve të para sipas recetës duke dhe përdorur mjetet e punës dhe dekorojnë dhe shërbejnë asortimentin e gatuar. • Realizon gatimin sipas recetave të thjeshta për një ushqyerje të shëndetshme.	
Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës	**Aftësitë për realizimin e kompetencave të lëndës**
NJOHURITË KLASA e 5-të	
• Ushqim • Vakt ushqimor • Ushqime të gatshme • Ushqime të gatuara • Vlera ushqyese • Dekorimi i ushqimeve të gatuara; • Shërbimi i ushqimeve të gatuara.	• Shqyrton asortimente me bazë perimesh, frutash. • Shqyrton gamën e ushqimeve me bazë mish, peshk, qumështin dhe nënprodukteve për një ushqyerje të shëndetshme. • Eksploron mënyrat e gatimit të perimeve, frutave, mish, gamën e ushqimeve të peshkut, qumështit dhe nënprodukteve. të eksplorojnë dekorimin, shërbimin dhe pijet shoqëruese të ushqimit sipas llojit të asortimentit dhe vaktit. • Prezanton raste konkrete të gatimit të perimeve, frutave me mënyra të ndryshme për një ushqyerje të shëndetshme. • Prezanton raste dhe receta konkrete të gatimit të mishit, peshkut, qumështit dhe nënprodukteve me mënyra të

	ndryshme. • Planifikon lëndët e para dhe ndihmëse për realizimin e një gatimi sipas recetës dhe kostot përkatëse. • Dekoron dhe shërben asortimentin e gatuar.
• Analiza e recetës • Lëndë t e para për gatim • Mjete t e punës për gatim • Larja , prerja dhe qërimi i ushqimeve për gatim • Përpunim sipas recetës	• Interpreton dhe analizon recetën e përzgjedhur të gatimit për një ushqyerje të shëndetshme. • Përzgjedh mjetet e punës për gatimin sipas recetës të paracaktuar. • Përzgjedh lëndët e para dhe ndihmëse për realizimin e gatimi dhe kostot përkatëse. • Realizon larjen, qërimin, prerjen e përbërësve të gatimit sipas recetës së përzgjedhur. • Përpunon (me marinim, me zjerje, pjekje, etj) përbërësit sipas recetës.
Qëndrime dhe vlera • Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e vaktit dhe kostot përkatëse për një ushqyerje të shëndetshme. • Vlerëson lëndët e para dhe ndihmëse të përdorura, mënyrën dhe kohën e gatimit dhe kostot përkatëse.	

- Vlerëson individualisht dhe në grup shijen dhe paraqitjen estetike të asortimentit të gatuar sipas recetës për një ushqyerje të shëndetshme.

2.2. Tematika: MIRËMBAJTJA E MJEDISIT SHTËPIAK, KOPSHTIT

Përshkrimi i tematikës:

Nëpërmjet kësaj tematike eksploron objekte në mjedisin shtëpiak dhe në kopësht, kujdeset për kopshtin sipas stinëve si dhe ndërton objekte të thjeshta duke përdorur vegla dhe materiale të ndryshme, gjithashtu eksploron mënyrat e arredimit të mjedisit shtëpiak, ndërton skica të theshta arredimi si dhe realizon mirëmbajtjen, pastrimin, dekorimin e tij.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- realizon punë në kopësht sipas stinëve (kujdesi për lulet dhe bimët dekorative);
- ndërton objekte konkrete të përdorimit të përditshëm në shtëpi duke përdorur vegla dhe materiale të ndryshme (psh. kosh plehrash me

karton, varëse rrobash, qese pëlhure për mbajtjen e rrobave të palara, kuti druri për mbajtjen e çelsave).	
Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	**Aftësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës**
NJOHURITË KLASA e 5-të • Arredimi i shtëpisë • Mjedis shtëpiak; • Mjedisi i ndenjes dhe fjetjes në shtëpi; • Objekte funksionale shtëpiake	• Shqyrton objektet e mjedisit të ndenjes dhe fjetjes në shtëpi. • Eksploron mënyra të arredimit të mjedisit së ndenjes dhe fjetjes në shtëpi. • Heton preferencat e vendosjes së objekteve në mjedisin e ndenjes dhe fjetjes në shtëpi duke marrë parasysh rregullat e ndriçimit, të hapsirës, funksionit, etj.
• skicimi i mjedisit të ndenjes; • rregullat për mirëmbajtjen e shtëpisë; • rregullat për pastrimin e shtëpisë.	• Prezanton raste konkrete të përdorimit të mjeteve të nevojshme për mirëmbajtjen e shtëpisë dhe kopshtit (veglat e punës, kaçavidë, sqepar, bel, gërshërë e kopshtit, etj). • Evidenton rastet e përdorimit të veglave të nevojshme për mirëmbajtjen e shtëpisë dhe të kopshtit (veglat e punës, kacavidë, sqepar, bel, gërshërë e kopshtit, etj).
Qëndrime dhe vlera - vlerëson rregullat e sigurisë dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të pajisjeve shtëpiake; - vlerëson materialet e përdorura, kohën për mirëmbajtjen, pastrimin, dekorimin e mjedisit të ndenjes dhe fjetjes dhe kostot përkatëse; - vlerëson individualisht dhe në grup mjedisin e skicuar dhe dekoruar nga ai/ajo bazuar në rregullat e ndriçimit, të hapsirës, funksionit,	

etj.

2.3 Tematika: TEKSTILET DHE MIRËMBAJTJA

Përshkrimi i tematikës: *Nëpërmjet kësaj tematike nxënësi/sja eksploron lloje të ndryshme tekstilesh dhe mënyrën e tyre të thurjes si dhe realizon produkte të thjeshta përmes qepjes me dorë duke përdorur materialet dhe mjetet e duhura të punës, gjithashtu eksploron lloje të ndryshme materialesh konfeksioni, aksesorë dhe mënyrën e tyre të përdorimit si dhe realizon produkte të thjeshta përmes qepjes me dorë duke përdorur materialet e konfeksionit, aksesorë si dhe dhe mjetet e duhura të punës*
Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës: • Eksploron lloje të ndryshme materialesh konfeksioni, aksesorë dhe mënyrën e tyre të përdorimit si dhe realizon produkte të thjeshta përmes qepjes me dorë duke përdorur materialet e konfeksionit, aksesorë si dhe dhe mjetet e duhura të punës.

• Përzgjedh materialet e nevojshme për realizimin e qepjeve me dorë (planifikimi i listës së materialeve kopsa, gjilpërë. pëlhura, etj). • Realizon produkte përmes qepjes me dorë (ildisje, kthim pale, qepja e vrimës së kopsave, kopsa, etj).	
Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	**Aftësitë për realizimin e kompetencave të lëndës**
NJOHURITË KLASA E PESTË • Konfeksion; • Aksesoret e konfeksioneve; • Skicimi i objektit • Ngjitje materialesh	• Eksploron përbërjen e konfeksioneve të ndryshme (llojet e pëlhurave, lëkura, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë). • Shqyrton një gamë të materialeve si lëkurë natyrale dhe artificiale, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë që përdoren në konfeksionimin e materialeve të përdorimit vetjak dhe familjar. • Eksploron rastet e përdorimit të lëkurës natyrale dhe artificiale, peliçes, mbërtheckave dhe aksesorëve ndihmës dhe dekorativë në konfeksionet e përdorimit vetjak dhe familjar. • Prezanton raste konkrete të përdorimit të lëkurës natyrale dhe artificiale, peliçes, mbërtheckave dhe aksesorëve ndihmës dhe dekorativë në konfeksionet e përdorimit vetjak dhe familjar. • Planifikon raste konkrete të përdorimit të lëkurës natyrale dhe artificiale, peliçes, mbërtheckave dhe aksesorëve ndihmës dhe dekorativë në konfeksionet e përdorimit vetjak dhe familjar.

	• Planifikon skicimin dhe realizimin (me qepje me dorë, ngjitje, aplikacion, etj) e një objekti konkret duke përdorur materiale të ndryshme prej tekstili, lëkure natyrale dhe artificiale, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë në konfeksionet e përdorimit vetjak dhe familjar. • Liston materialet e nevojshme për realizimin e një objekti konkret duke përdorur materiale të ndryshme prej tekstili, lëkure natyrale dhe artificiale, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë bazuar në skicë. • Planifikon kohën për realizimin e objektit dhe kostot përkatëse sipas skicës.
• Aplikacion me materiale të ndryshme	• Përzgjedh materialet e nevojshme për realizimin e një objekti konkret duke përdorur materiale të ndryshme prej tekstili, lëkure natyrale dhe artificiale, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë sipas skicës së dizenjuar nga ai/ajo. • Realizon një objekt konkret me materialet të ndryshme prej tekstili, lëkure natyrale dhe artificiale, peliçe, mbërthecka dhe aksesorë ndihmës dhe dekorativë sipas skicimit me qepje,

	ngjitje, etj.

Qëndrime dhe vlera

- Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e produktit dhe kostot përkatëse.
- Prezanton raste konkrete të veshjeve të përdorimit vetjak dhe familjar.
- Prezanton raste konkrete të përdorimit të tekstileve të ndryshme (përdorimin për veshje, për pastrim, për mjedisin shtëpiak);
- Vlerëson materialet e përdorura, kohën për realizimin e objektit dhe kostot përkatëse sipas planifikimit.

IV. Udhëzime metodologjike

Realizimi i programit kërkon përdorimin e metodologjive dhe teknikave që nxisin punën individuale, në grup dhe diskutimin e nxënësve në lidhje me kompetencat e parashtruara për çdo tematikë.

Në qendër të punës së mësuesit duhet të jetë drejtimi i nxënësve për të fituar **aftësi për të eksploruar**, **planifikuar, zbatuar dhe vlerësuar veprimtari konrete teknologjike** në varësi të tematikave të programit

Metodologjitë e mësimdhënies duhet të përmbajnë metoda, strategji dhe teknika që nxisin përdorimin e TIK-ut, nxisin përdorimin e prezantimit nga nxënësit për aftësimin praktik teknologjik.

Mësuesi gjatë shpjegimit të termave dhe demostrimit të veprimtarive praktike duhet të përdorë sa më shumë njohuritë dhe aftësitë e marra paraprakisht nga nxënësi në lëndë të tjera si dhe të japë shembuj nga realiteti i jetës.

Realizimi i tematikave të përmbajtjes së programit:

A. Tekstilet dhe mirëmbajtja
B. Mirëmbajtja e mjedisit shtëpiak, kopshtit
C. Gatimi dhe ruajtja e ushqimeve

Kërkon nga mësuesi zbatimin e hapave metodologjikë, të cilët realizohen nëpërmjet fazave si:

EKSPLORIMI - PLANIFIKIMI - ZBATIMI - VLERËSIMI.

➢ Realizimi i fazës "***Eksplorimi***" kërkon që nxënësit:

- të shqyrtojnë një gamë të gjerë të objekteve të përditshme;
- të eksplorojnë lirisht se si një varg i formave, objekteve dhe ndërtimeve të tjera, mund të bëhen duke përdorur një shumëllojshmëri të materialeve;
- të shqyrtojnë se si disa objekte mund të përmirësohen apo përshtaten;
- të eksplorojnë se si njerëzit pëlqejnë karakteristikat e caktuara të objekteve dhe të hetojnë arsyet e këtyre preferencave. Preferencat në formë, ngjyrë, cilësi, strukturë, material;

- Realizimi i fazës *"**Planifikimi**"* kërkon që nxënësit:

- të përdorin njohuritë dhe rezultatin e hetimeve për të identifikuar nevojat dhe mundësitë për të përmirësuar një objekt ose mjediset në kontekste familjare. (p.sh., duke ditur se bimët kanë nevojë për ujë, mund të fillojnë hartimin e pajisjes për ujitje, rezultatet e një sondazhi të mbeturinave, mund të nxisin bërjen e kazanëve të rinj të mbeturinave.);
- të zhvillojnë aftësinë për të skicuar;
- të prezantojnë skica, modele duke përdorur medie të ndryshme;
- të organizojnë mjedisin, mjetet, punën, duke marrë parasysh kufizimet e burimeve.

- Realizimi i fazës *"**Zbatimi**"*, kërkon që nxënësit:

- të realizojnë objekte dhe veprimtari të ndryshme;
- të identifikojnë problematikën gjatë zbatimit të skicave, recetave, modeleve;
- të zbatojnë teknikat artizanale gjatë realizimit të veprimtarive të ndryshme;
- të përdorin një gamë të mjeteve, materialeve, veglave të punës.

- Realizimi i fazës *"**Vlerësimi**"*, kërkon që nxënësit:

- të vlerësojnë ndikimin pozitiv dhe negativ të punimit për vete dhe mjedisin përreth tij;
- të diskutojnë qëndrueshmërinë, efikasitetin dhe formën e objekteve të tjera të realizuara;
- të justifikojnë idetë, materialet, bashkimet, procedurat dhe teknikat e përdorura dhe të tregojnë përmirësime të mundshme;
- të vlerësojnë veprimtarinë dhe produktin përfundimtar duke iu referuar planit të veprimit, skicës, recetës apo modelit;
- të kryejnë llogaritje të thjeshta të kostos së produktit përfundimtar.

Përpunimi i njohurive përmban:

- përsëritjen e njohurive-bazë në lidhje me aspekte të aftësimit praktik teknologjik;
- integrimin e njohurive dhe aftësive të reja të një linje me njohuritë e linjave paraardhëse;
- integrimin e njohurive dhe aftësive të reja me njohuritë e lëndëve të tjera (integrimi do të përshkojë zhvillimin e çdo ore mësimore);
- punët praktike të mbikqyrura apo të pavarura dhe projektet.

Orët mësimore, që i përkasin përpunimit të njohurive, mund të zhvillohen si tema, veprimtari me nismën e mësuesit ose me kërkesën e vetë nxënësve. Gjatë përpunimit të njohurive duhet t'i kushtohet *kohë e posaçme kultivimit* të:

- aftësive të përgjithshme si**:** komunikimi, transferimi i informacionit, të menduarit kritik dhe krijues, zhvillimi i karakterit dhe i estetikës;
- aftësive për të eksploruar, planifikuar, zbatuar dhe vlerësuar veprimtaritë konrete teknologjike të parashikuara në linjat e programit;
- aftësive të posaçme lëndore në lidhje me përdorimin e materialeve, mjeteve dhe veglave të thjeshta të punës, në lidhje me interpretimin e skicave, udhëzuesve të përdorimit, interpretimin e simboleve si dhe aftësive për të përgatitur produkte të ndryshme të parashikuara sipas linjave të programit;
- formimit të qëndrimeve, si: qëndrimi gjatë punës në grupe, gjatë punës individuale, mirëmbajtja e mjedisit dhe mjeteve të punës.

Gjatë orëve të përpunimit të njohurive nxënësve duhet t'u krijohet mundësia të punojnë detyra tematike, projekte kurrikulare, të zgjidhin situata problemore nga jeta etj.

Pjesë e përpunimit të njohurive është vlerësimi i realizimit të objektivave, i cili ka për qëllim të nxjerrë në pah shkallën e arritjeve të nxënësve.

V. Udhëzime për vlerësimin

Në përputhje me parimet e qasjes së mësimit bazuar në kompetenca, vlerësimi konsiderohet si element i mësimidhënies, i cili përqëndrohet në nivelin e arritjes së kompetencave. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anë të dobëta dhe anë të forta të nxënësve në përmbushjen e kompetencave,u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të pajisin nxënësin me informacionin përkatës për progresin e tij. Sigurisht është i domosdoshëm edhe vlerësimi i përmbajtjes lidhur me zotërimin e njohurive dhe demostrimin e aftësive teknologjike nëpërmjet treguesve të besueshëm për progresin e tyre (***psh. vetëvlerësimi, intervistë me një listë treguesish, test objektiv, vëzhgim me një listë të plotë treguesish, portofol, prezantim me gojë ose me shkrim, projekt kurrikular etj.***) Në përzgjedhjen e praktikave të vlerësimit, në përcaktimin e kohës së përshtatshme, në përzgjedhjene materialeve duhen pasur parasysh:

- përcaktimi i qëllimit dhe i strategjisë së vlerësimit;
- përzgjedhja e veprimtarive që mundësojnë demonstrimin e arritjes së kompetencave;
- përdorimi i vlerësimit për të verifikuar çfarë dinë aktualisht nxënësit;
- dallimi qartë i qëllimit të detyrës së zgjedhur për vlerësim;
- vlerësimi u adresohet njohurive, shprehive e aftësive;
- reflekton besimin që të gjithë nxënësit mund t'i përmirësojnë arritjet;
- informacioni për rezultatet e vlerësimit duhet të motivojë nxënësin, të ndikojë që nxënësi të pranojë se gabimi është pjesë e të nxënit dhe të ndihmojë progresin e mëtejshëm;
- vlerësimi duhet të konsiderohet si pjesë e procesit mësimdhënie-nxënie dhe jo si veprimtari më vete;
- vlerësimi ndihmon nxënësit të marrin përgjegjësi për veten e tyre, duke përfshirë strategji të vetëvlerësimit, të vlerësimit të shokut me shokun;
- vlerësimi të jetë gjithëpërfshirës në kuptimin që t'u sigurojë të gjithë nxënësve të demonstrojnë arritjet e tyre dhe të arrijnë më të mirën e mundshme.

Vlerësimi si proces lidhet me tërësinë e metodave, praktikave dhe teknikave që përdorin mësuesit për të testuar, për të kontrolluar, analizuar dhe për të matur nivelin e njohurive, aftësive dhe të performancës së nxënësve. Vlerësimi duhet të jetë i realizueshëm, i vlefshëm, korrekt, i besueshëm dhe i saktë.

Vlerësimi duhet të japë një pasqyrë për arritjet e nxënësit, si edhe vështirësitë që mund të kenë nxënësit gjatë realizimit të detyrave ose projekteve kurrikulare. Të vlerësosh nxënësit nuk do të thotë vetëm t'i vendosësh atij një notë, por edhe ta ndihmosh atë të kalojë vështirësitë gjatë arritjes së kompetencave. Vlerësimi në klasë luan një rol të rëndësishëm në mënyrën se si mësojnë nxënësit, në motivimin e tyre për të nxënë dhe në mënyrën e shpjegimit të mësuesit. Pyetjet që lidhen me cilësinë (besueshmërinë, burimet e referencës, vlefshmërinë) janë të rëndësishme për të gjitha llojet e vlerësimit në klasë.

Qëllimi kryesor i vlerësimit është të ndihmohen nxënësit të bëhen autonomë dhe të jenë në gjendje të vetëvlerësojnë progresin e tyre.

Vlerësimi bëhet në atë çka nxënësit kanë përvetësuar dhe janë të aftë të bëjnë. Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Mësuesit nuk e kanë të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore. Në paragrafin në vijim do të gjeni disa forma vlerësimi të cilat ndihmojnë nxënësit të kuptojnë më mirë vështirësitë e tyre.

a. Vlerësimi formues

Ky lloj vlerësimi duhet të realizohet në mënyrë të vazhdueshme nga mësuesi/ja, në mënyrë që të kuptohen vështirësitë e nxënësve, më pas të shihet ecuria e tyre dhe në fund të kapitullit të shihet nëse janë arritur kompetencat e kërkuara. Për nxënësit e ciklit të mesëm të ulët, ky vlerësim është shumë i rëndësishëm pasi ata fillojnë të analizojnë në mënyrë të thelluar atë çfarë ata janë në gjendje të arrijnë dhe ta përdorin si pikën e tyre të fortë. Gjatë këtij vlerësimi, mësuesi/ja duhet të vëzhgojë herë pas here nxënësit, të realizojë bashkëbisedime me ta, të realizojë produkte të ndërmjetme para produkteve finale. Ky lloj vlerësimi i ndihmon nxënësit të gjejnë mënyrën e duhur për të mësuarin efektiv.

b. Vlerësimi nëpërmjet portofolit

Një formë tjetër vlerësimi është edhe *vlerësimi nëpërmjet portofolit,* është një formë që e ndihmon nxënësin të shohë se si ai avancon hap pas hapi. Portofoli i nxënësit është një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, i cili përmban një koleksion punimesh që ai organizon përgjatë vitit shkollor. Ai mund të përmbajë detyra shtëpie me shkrim, detyra tematike, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, kurse mësuesi/ja është në rolin e atij që drejton dhe rekomandon. Qëllimi kryesor i portofolit është që nxënësi/ja të koleksionojë ato dokumente që atij mund t'i shërbejnë në vitet në vijim. Gjithashtu, në portofol, nxënësi/ja mund të shohë se si ai/ajo përparon nga muaji në muaj ose nga semestri në semestër.

c. Vetëvlerësimi

Ku lloj vlerësimi është gjykimi që secili nxënës jep për arritjet e tij. Vetëvlerësimi shpesh shërben si një plotësues i domosdoshëm i teknikave të vlerësimit, të bëra nga mësuesi/ja dhe nga provimet. Pika e fortë e vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është një faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi: Ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu të organizojnë më mirë të nxënit e tyre. Duhet theksuar që vetëvlerësimi është më i vlefshëm dhe më objektiv nëse nxënësit i jepen kritere të sakta mbi të cilat ai/ajo bën vetëvlerësimin e punës së tij/saj. *P.sh.: mund t'i kërkohet nxënësit të hartojë një skedë vetëkorrigjimi, për të korrigjuar me shkrim gabimet më të shpeshta dhe, më pas, ai/ajo ta integrojë korrigjimin në veprimtarinë e kërkuar.*

Vlerësimi i nxënësit mund të bëhet në mënyrë individuale ose në grup. Nxënësi vlerësohet me notë ndërsa demonstron arritjet e tij me gojë, me shkrim apo nëpërmjet veprimtarive të tjera.

Nxënësi vlerësohet për portofolin e detyrave, për prezantimet, vëzhgimet e realizuara në përputhje me detyrat standarde të përcaktuara nga mësuesi.

Në punimet e nxënësve me grupe të vogla, mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit në tërësi dhe të secilit nxënës në veçanti.

Mësuesi duhet t'u parashtrojë nxënësve qëllimin, kriteret dhe instrumentet e vlerësimit.

Çrregullime të diagnostikuara si: disleksia, vështirësi të veçanta gjuhësore, p.sh., të nxënësve të ardhur rishtas nga emigracioni, merren parasysh nga mësuesi duke u mundësuar këtyre nxënësve të vlerësohen me mënyra të posaçme, duke përjashtuar atë me shkrim apo me gojë.

VI. MATERIALET DHE BURIMET MËSIMORE

Për arritjen me sukses të kompetencave në fushën e TIK-ut dhe teknologjisë është e rëndësishme të përdoren materiale dhe burime mësimore që japin një informacion të kuptueshëm për moshën e nxënësit dhe që i ndihmojnë ata të zhvillojnë aftësi, shkathtësi, njohuri dhe qëndrime që u nevojiten atyre për të mësuarin gjatë gjithë jetës. Njëri nga burimet e thjeshta mësimore dhe që përdoret shpesh nga nxënësit dhe mësuesit është teksti mësimor. Mirëpo me zhvillimin e shpejtë të teknologjisë dhe të shtimit të informacinot digjital, mësuesi duhet ta shohë tekstin më tepër si një burim nxitës, por jo të mjaftueshëm për të zhvilluar kompetencat kyçe tek nxënësit.

Mësuesit mund të bashkëpunojnë online me mësues të shkollave të tjera për të gjetur burime të besueshme informacioni, që u vijnë në ndihmë jo vetëm nxënësve për të zhvilluar aftësitë e tyre, por edhe mësuesve për të zhvilluar një qasje të re metodike. Nëpërmjet rritjes së shumëllojshmërisë së burimeve ne nxisim më shumë nxënësit të zhvillojnë mendimin kritik, krijues dhe problemzgjidhës gjatë procesit mësimor.

Disa nga burimet që mund të përdoren nga mësuesit për zhvillimin e orës mësimore mund të jenë: bibliotekat elektronike, broshurat informuese apo ndërgjegjësuese, enciklopeditë, software eletronike në funksion të mësimdhënies/mësimnxënies, studimet shkencore me fokus tek teknologjia dhe TIK-u etj.

Gjithashtu në bashkëpunim me nxënësit dhe shkollat mund të organizohen seminare të ndryshme mësimore dhe punimet më të mira të publikohen dhe t'u vihen në dispozicion të gjitha shkollave. Në ditët e sotme, ndodh shpesh që nxënësi të jetë një hap përpara

mësuesit për sa i përket informacioneve elektronike, në këtë mënyrë mësuesit mund të krijojnë forume mësimore bashkë me nxënësit për të krijuar materiale në ndihmë të procesit mësimor.

KOORDINATOR I PROGRAMIT:

Edlira Sina-IZHA

edlirasina@yahoo.com